

C O N J U N C T U U R N O T A

HALFJAARLIJKSE CONJUNCTUURANALYSE VOOR VLAANDEREN

APRIL 2008

STUDIEDIENST VLAAMSE REGERING
MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

I N H O U D S T A F E L

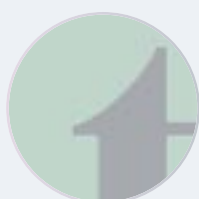
I N T E R N A T I O N A A L

Eurozone	4
Verenigde Staten	5
Japan	5

V L A A N D E R E N

Algemene conjunctuursituatie	6
Industrie	7
Handel	9
Bouw	10
Gezinnen	10
Arbeidsmarkt	11

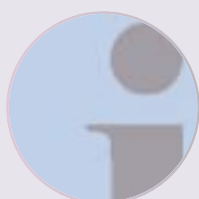

T O P I C

DE LOONTREKKENDE EN ZELFSTANDIGE
WERKGELEGENHEID VOLGENS DE
REGIONALE REKENINGEN

Inleiding	13
Evolutie	14
Bedrijfstakken	15

<i>BIJLAGE: DE VLAAMSE CONJUNCTUURINDICATOR APRIL 2008</i>	20
--	----

I N F O R M A T I E

Definities en informatie	22
Publicaties	23
SVR website	24

International

TABEL 1: REËLE GROEI VAN HET BBP (IN %)
REALISATIES EN VOORUITZICHTEN
BELGIE IN INTERNATIONAAL PERSPECTIEF

Reële groei BBP (%)	Realisaties 2007	Prognoses 2008			Prognoses 2009		
		OESO	IMF	Eur Comm	OESO	IMF	Eur Comm
België	2,7	1,9	1,4	2,1	2,0	1,2	2,2
Nederland	3,5	2,4	2,1	2,6 (2,9)	2,3	1,6	2,5
Duitsland	2,5	1,8	1,4	2,1 (1,6)	1,6	1,0	2,2
Frankrijk	1,9	1,8	1,4	2,0 (1,7)	2,0	1,2	1,8
Eurozone	2,6	1,9	1,4	2,2 (1,8)	2,0	1,2	2,1
VK	3,0	2,0	1,6	2,2 (1,7)	2,4	1,6	2,5
VSA	2,2	2,0	0,5	1,7	2,2	0,6	2,6
Japan	2,1	1,6	1,4	1,9	1,8	1,5	2,3
China	11,4		9,3			9,5	

Bron : Eurostat, National Bureau of Statistics of China, Europese Commissie (Autumn 2007 Economic Forecast, tussen haakjes February 2008 Interim forecast), IMF (World Economic Outlook, April 2008), OESO (Perspectives économiques de l'OCDE, Vol. 2007/2, N° 82, décembre).

De recent verschenen IMF-vooruitzichten voorspellen een **economische groei** van amper 1,4% voor de Eurozone in 2008 en 1,2% in 2009. Dat is een 0,7 procentpunten lager dan in de vorige World Economic Outlook van oktober. Ook de Europese Commissie (februari) heeft zijn groeiprognoses fors (-0,4 pp) neerwaarts herzien, maar blijft met 1,8% voor 2008 optimistischer. Van onze directe burens ziet het IMF Nederland het snelst groeien (2,1% in 2008).

Het Verenigd Koninkrijk zou 1,6% halen. België zou, nog steeds volgens de OESO, voor 2008 dezelfde groeicijfers neerzetten als de Eurozone in haar geheel, Frankrijk en Duitsland (1,4%). In 2009 ziet het IMF voor deze landen een groei van 1,2%, behalve Duitsland, dat slechts 1,0% groei zou boeken.

De Economic Sentiment Indicator (ESI) van de Europese Commissie, die zowel het ondernemers- als het consumentenvertrouwen weergeeft, is in de Eurozone sinds juni 2007 continu dalende en stond in maart voor het eerst onder het lange termijngemiddelde. De ESI heeft nu dezelfde waarde als eind 2005. Ook de Composite Leading Indicator (OESO) is sinds juni dalende en bevindt zich sinds die maand onder het lange termijngemiddelde. De BBP-groei van de Eurozone (zonder Cyprus en Malta) daalde al in het tweede kwartaal van 2007. Jaar-op-jaar vertraagde de BBP-groei toen tot 2,5%, tegenover 3,2% in het eerste kwartaal. Na een kleine toename in het derde kwartaal zakte de groei tijdens het vierde kwartaal jaar-op-jaar tot 2,2%. Onze buurlanden vertoonden hetzelfde patroon. Nederland kent echter sinds het derde kwartaal een forse groeiversnelling. In het vierde kwartaal komt het uit op een jaar-op-jaar-groei van 4,3%. De

consumptiebestedingen blijven de zwakste schakel in het BBP. In het vierde kwartaal zakte het verbruik in de Eurozone tot amper 1,1% jaar-op-jaar. De werkloosheid in de Eurozone is sinds de financiële crisis verder gedaald, maar bleef in februari met 7,1% op hetzelfde niveau als in januari. Het is wel zo dat de werkloosheid gewoonlijk met enige vertraging de conjunctuur volgt. Het consumentenvertrouwen daalt sinds augustus 2007, maar blijft de eerste drie maanden van dit jaar op hetzelfde peil hangen. De kleinhandelsverkopen wijzen evenmin op een ommekeer. In februari daalden ze opnieuw, na een kleine toename in januari.

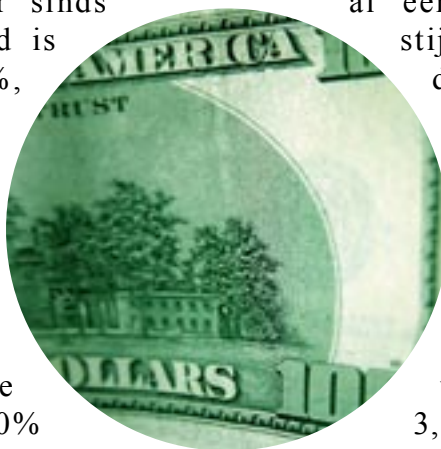
In het laatste kwartaal van 2007 bedroeg de jaar-op-jaar groei van de investeringen 3,2%. Het ondernemersvertrouwen in de industrie en de dienstensector zet zijn dalende trend voort. De index der consumptieprijzen in de Eurozone steeg in maart tot 3,5% op jaarbasis (schatting), tegenover 3,3% in februari.

In augustus bedroeg de **inflatie** slechts 1,7%, waarna de index vrijwel continu is gestegen. Dit hoge inflatiecijfer is in de eerste plaats te wijten aan de energieprijzen, die in februari liefst 10,4% hoger lagen dan een jaar eerder. Maar ook de onderliggende inflatie (dat wil zeggen zonder rekening te houden met prijzen van energie en onbewerkte voedingsmiddelen) bevindt zich met 2,5% in februari op een hoog niveau. De Europese Centrale Bank heeft de rente (4%) sinds juni echter niet meer verhoogd (noch verlaagd), tegen vroegere marktverwachtingen in. Hieraan is uiteraard de recente turbulentie op de Amerikaanse subprime-hypotheekmarkten niet vreemd. Over het algemeen is de rente op risicoloos (overheids)papier tegenover juni gedaald, terwijl op de particuliere markt de rente sindsdien is gestegen. Sinds begin dit jaar echter begint ook hier een lichte daling. Het verschil tussen beide rentes (spread) is dus duidelijk toegenomen, wat het gestegen risico weergeeft.

VERENIGDE STATEN

De Verenigde Staten worden zwaar getroffen door de kredietcrisis. Het IMF verlaagde zijn **BBP-groeiverwachtingen** voor 2008 tot amper 0,5% en voor 2009 tot 0,6%. In zijn update van januari had het IMF nog voorspellingen gemaakt die voor 2008 1,0 en voor 2009 1,2 procentpunten hoger lagen. De OESO ging in december zelfs nog uit van 2,0% groei dit jaar. Daaruit blijkt dat de ernst van de crisis groter is dan aanvankelijk aangenomen. Ook de Composite Leading Indicator van de OESO blijft verzwakken. Het Amerikaanse BBP groeide in 2007 met 2,2%, tegen 2,9% in 2006. Na een sterk derde kwartaal (+2,8% tegenover het derde kwartaal 2006) zakte het BBP in het vierde kwartaal tot 2,5% op jaarbasis. De consumptie groeide met 2,6%. Over het gehele jaar nam de consumptie toe met 2,9%, nog altijd het laagste cijfer sinds 2003. De werkloosheidsgraad is in maart opgelopen tot 5,1%, tegenover circa 4,5% vóór de financiële crisis, maar blijft de jongste maanden stabiel. De investeringen zijn er erger aan toe, wat grotendeels op het conto van de woningbouw kan geschreven worden. Voor 2007 stellen we zelfs een reële investeringsdaling van 2,0% vast. De woningbouw daalde zelfs met 17,0%. De bedrijfsinvesteringen hielden echter goed stand (+4,7%). De uitvoer in 2007 bleef sterker stijgen dan de invoer (8,1% exportgroei, tegenover 1,9% invoergroei). In het vierde kwartaal vertraagde zowel de export als de import. Het tekort op de lopende rekening daalde in 2007 tot 5,3% van het BBP. De Amerikaanse **inflatie** (consumptieprijzen) is in februari gedaald tot 4,0%, nog altijd veel hoger dan midden vorig jaar (2,0% in augustus) en hoger dan in Europa. De onderliggende

inflatie is echter veel minder gestegen (2,3%). Gegeven de financiële crisis heeft de Federal Reserve vanaf september de beleidsrente stapsgewijze met 3 procentpunten verlaagd tot 2,25%. De lange rente op 10 jaar (overheidsobligatie) daalde vanaf juli vorig jaar tot 3,5% in maart.

JAPAN

Ook voor Japan wordt een groeivertraging voorspeld. Het IMF voorziet voor 2008 een BBP-groei van 1,4% en voor 2009 een aangroei van 1,5%. Het is van 2003 geleden dat zelfs Japan nog zo'n lage groei heeft gekend. De Japanse Composite Leading Indicator van de OESO bevond zich in februari op een waarde die onder het meerjarige gemiddelde ligt. In tegenstelling tot Europa en de VS is deze indicator echter al een aantal maanden aan het stijgen. Jaar-op-jaar bedroeg de BBP-groei in het vierde kwartaal 1,8%, tegenover 1,9% in het derde kwartaal. In het hele jaar 2007 groeide de economie met 2,1%. De consumptie nam in het vierde kwartaal met slechts 1,1% toe. De werkloosheidsgraad ligt op 3,9% in februari en is sinds vorig jaar nauwelijks gewijzigd. De daling van de investeringen zette zich echter door van -1,1% in het derde kwartaal (jaar-op-jaar) tot -2,2% in het vierde. Daartegenover staat dat Japan kan profiteren van een sterke buitenlandse vraag. De uitvoer dikte in het vierde kwartaal aan met 10,8%, terwijl de importgroei steeg tot 1,9%. De Japanse inflatie (consumptieprijzen) bedroeg 1,0% in februari. De beleidsrente staat nog steeds op 0,5%. Ook in Japan daalt het rendement op de tienjaars-overheidsobligatie sinds augustus. In maart bedroeg het 1,6%.

V l a a n d e r e n

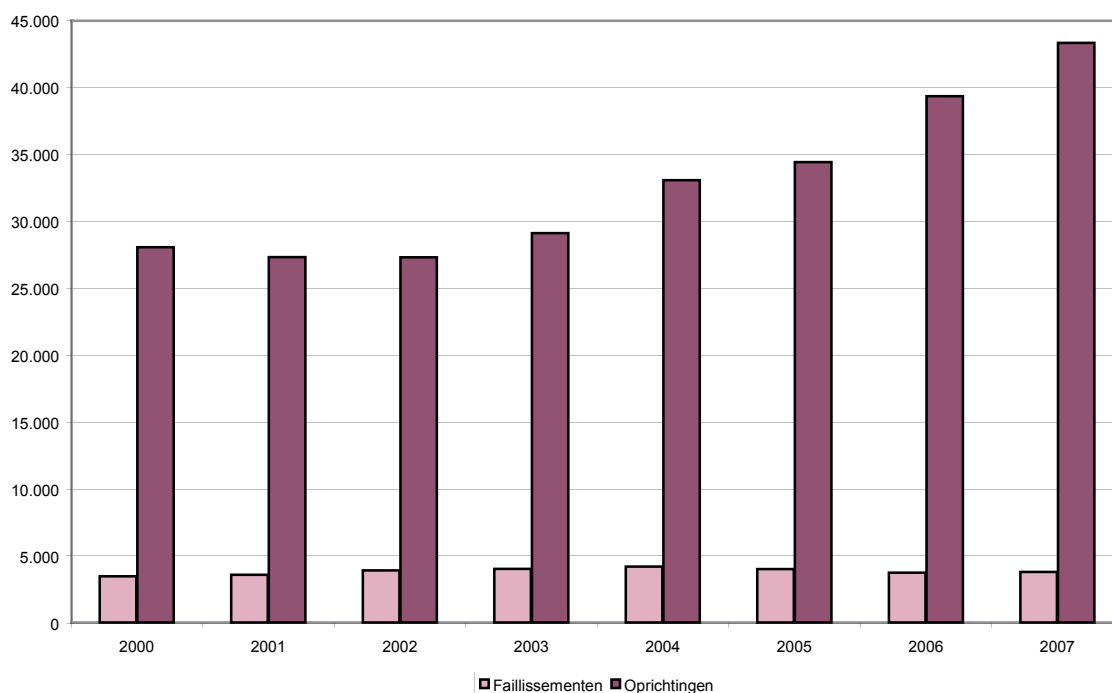
ALGEMENE CONJUNCTUURSITUATIE

Het Federaal Planbureau (FPB) voorziet een minder sterke groei van de Belgische economie in 2008 (+1,9%) in vergelijking met 2007 (+ 2,7%). Een en ander heeft te maken met de verzwakkende conjunctuur in de eurozone en met de afkoeling van de Amerikaanse economie. De Belgische binnenlandse vraag zou in 2008 aangroeien met 2,9% tegenover + 2,1% het jaar voordien. Zowel de particuliere consumptie als de bedrijfsinvesteringen zouden immers naar een lagere groeiversnelling

overschakelen. De export zou in volume bijna even sterk groeien als in 2007, maar situeert zich dan nog steeds onder het niveau van de import.

Voor 2008 raamt de Studiedienst van de Vlaamse Regering (SVR) de **economische groei** in het Vlaamse Gewest op 2,0%. Dat betekent dat de huidige conjunctuurverzwakking geen te diepe sporen nalaat. De nieuwste middellange termijnprognoses die door het Federaal Planbureau (FPB) in samenwerking met de gewesten werden

GRAFIEK 1: AANTAL FAILLISEMENTEN EN OPRICHTINGEN
BRON: GRADYON

opgesteld voorzien tussen 2009 en 2012 een gemiddelde reële groei van de Vlaamse economie met 2,2%.

Het aantal **faillissementen** nam in heel 2007 met 1,5% toe. Dat staat in contrast met de jaren 2005 en 2006 die zich kenmerkten door een dalend aantal falingen. Tijdens de laatste drie maanden (december 2007 – februari 2008) lag het aantal faillissementen echter 2,3% lager dan tijdens dezelfde periode een jaar eerder. De toename in heel 2007 komt uitsluitend op naam van de firma's (+ 3,0%). Bij de eenmanszaken viel een daling met 4,7% te noteren. In heel 2007 verloren 7.488 personen hun job als gevolg van een faillissement of 1,9% meer dan in 2006. In januari en februari 2008 daalde het jobverlies door faling met één vijfde in vergelijking met vorig jaar. Nog in 2007 waren er 12,6% meer **ontbindingen** dan het jaar daarvoor. Tijdens de laatste drie maanden tot februari 2008 konden daarentegen 1,2% minder ontbindingen genoteerd worden. Enkel bij de eenmanszaken is er een toename van het aantal stopzettingen. Goed nieuws komt er van het **aantal oprichtingen** (+ 10,1% in 2007). In december 2007-februari 2008 zagen evenwel 2,8% minder ondernemingen het levenslicht dan het jaar daarvoor. Dat laatste komt uitsluitend door minder nieuwe eenmanszaken. De combinatie van een groter aantal oprichtingen met meer falingen en stopzettingen wijst op een toegenomen **turbulentie** van het Vlaamse bedrijfsleven in 2007.

INDUSTRIE

De conjunctuurcurve van de Vlaamse verwerkende nijverheid is sedert de zomer van 2007 neerwaarts gericht. De recentste brutowaarde voor maart 2008 was evenwel duidelijk beter. Het is nog te vroeg om te stellen dat het om een conjuncturomslag gaat. Het **productietempo** zwakte gestaag af doorheen 2007. De eerste maanden van 2008 brachten niet veel verbetering. Volgens gegevens van de AD Statistiek lag de productie in de industrie tijdens de maanden september – november 2007 slechts 0,8% hoger dan een jaar eerder. In 2006 was dit nog 5,6 %. De sector van de intermediaire goederen liet tijdens de laatste drie maanden tot november 2007 zelfs een daling zien met 5,2%. In de investeringsgoederen en duurzame consumptiegoederen was er daarentegen een aangroei. Het feit dat de productie terugloopt in de eerste stadia van het productieproces is tekenend voor een conjunctuurvertraging. erop dat de verzwakking van de economische groei in sommige delen van de wereld (VS) en de duurdere euro onze uitvoerprestaties negatief kunnen beïnvloeden in de toekomst.

De **binnen- en buitenlandse bestellingen** zijn in het voorjaar van 2008 lager dan een jaar geleden. Toch zijn de industriële bedrijfsleiders relatief tevreden hierover. In het derde trimester van 2007 nam de Vlaamse goederenuitvoer nog met 8,5% toe ten opzichte van een jaar eerder (in nominale termen). De voorraden lopen sedert de tweede helft van 2007 op, zij het dat de recentste brutowaarde op een afname wijst. De werkgelegenheidsvooruitzichten kalfden de laatste maanden af. Enkel in maart jongstleden nam het optimisme toe. De toekomstige

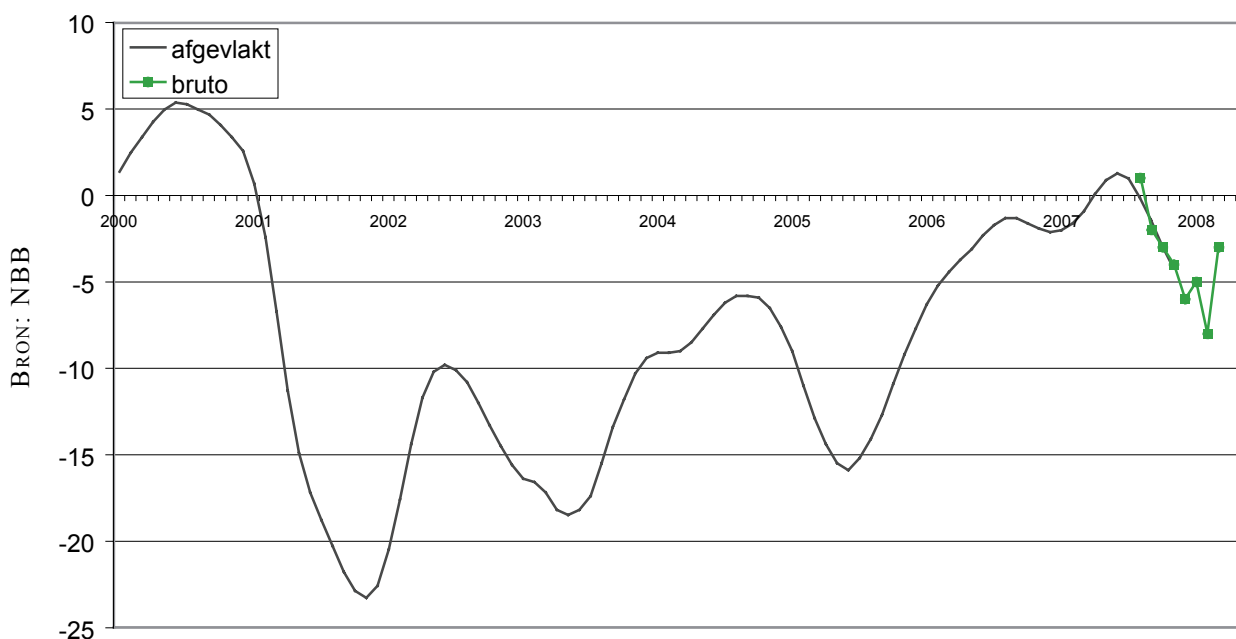
vraag zou een conjunctuurherleving in ieder geval nog niet in de hand werken.

Toch zijn er ook positieve punten. De **bezettingsgraad van het productievermogen** bleef op het einde van 2007 op een hoog niveau (86,6%). Dat was voor alle hoofdindustriegroepen het geval. De bezettingsgraad in de sector van de consumptiegoederen nam in het voorjaar van 2006 fors toe en momenteel zijn er geen tekenen dat de capaciteitsbezetting er zou verzwakken. Dit verklaart ook waarom de **investeringen** het nog goed doen. Volgens de halfjaarlijkse NBB-enquête van november 2007 zouden de investeringen in de Belgische verwerkende nijverheid in 2007 met 13,1% toegenomen zijn. Het is sedert het einde van de jaren tachtig geleden dat nog zulke hoge groeicijfers genoteerd werden. Vooral in de chemie en de metaalverwerkende nijverheid was de groei sterk. Een aantal commentatoren merkt echter op dat het gaat om beslissingen die een paar maanden voordien genomen

werden – toen de conjunctuur nog stevig was. De gegevens van de AD Statistiek bevestigen de gunstige investeringsevolutie voor Vlaanderen. Tijdens de eerste elf maanden van 2007 lag het investeringspeil in de secundaire sector immers 7,7% hoger dan een jaar eerder (seizoensgezuiverde data).

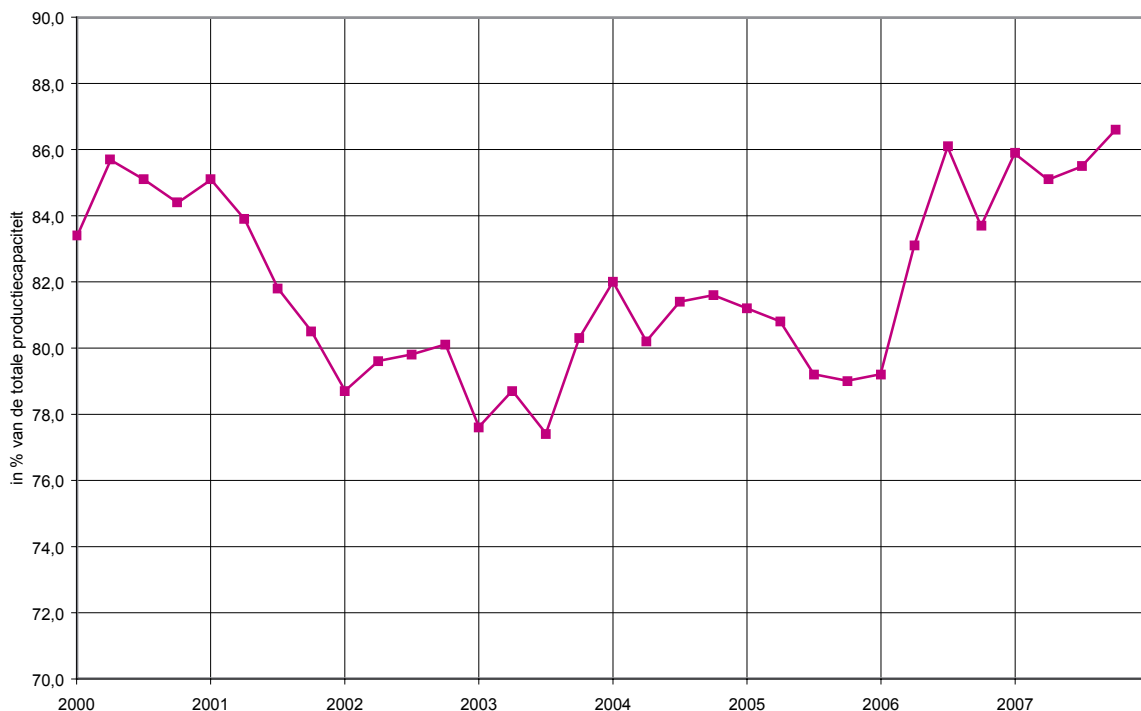

GRAFIEK 2: BCONJUNCTUURCURVE
VERWERKENDE NIJVERHEID

GRAFIEK 3: BEZETTINGSGRAAD VAN
HET PRODUCTIEVERMOGEN IN DE
VERWERKENDE NIJVERHEID

BRON: NBB

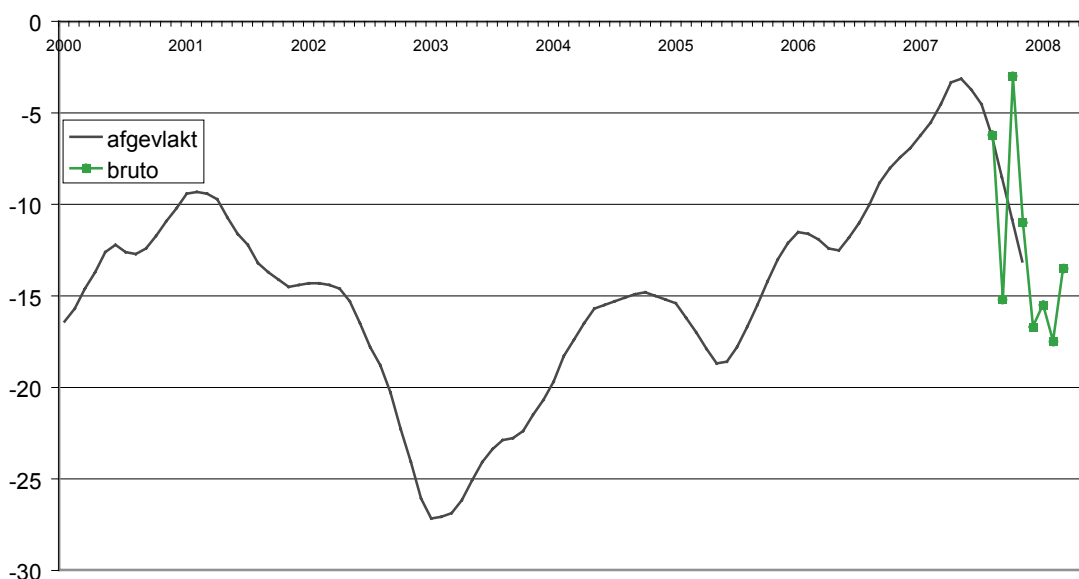
HANDEL

Vanaf juni 2007 verslechterde de conjunctuur in de Vlaamse handel (er zij opgemerkt dat de berekeningswijze voor de curve onlangs een wijziging onderging). De **omzet** is er dalende. De voorraden nemen toe. Zowel de **binnenlandse als de buitenlandse bestellingen** zullen volgens de ondervraagden lager uitvallen

in de nabije toekomst. Tenslotte bevestigen de dalende vraagvooruitzichten het pessimisme in de sector. Een lichtpunt zijn de investeringen die het ook hier goed doen: over de periode januari – november 2007 lagen die 15,2% hoger dan in dezelfde periode van 2006 (seizoensgezuiverd).

GRAFIEK 4: CONJUNCTUURCURVE HANDEL

BRON: NBB

BOUW

De conjunctuurverzwakking in de **ruwbouw** nam een aanvang begin 2007. Tegen het einde van dat jaar werd die echter een halt toegeroepen. De recente brutowaarden wijzen inderdaad op een voorzichtige heropleving. Toch lijkt het herstel broos. De bedrijvigheid neemt weliswaar toe. In de maanden september – november 2007 lag de productie in de bouw volgens de AD Statistiek 3,4% hoger dan een jaar eerder. Ook de werkgelegenheid zit volgens de NBB-enquête in de lift. Het orderbestand tempert het optimisme echter. De bedrijfsleiders vinden in ieder geval niet dat deze goed gevuld zijn. De vooruitzichten voor de toekomstige vraag zijn dan ook negatief.

De **woningbouw** geeft een pessimistischer beeld. Tijdens de laatste drie maanden tot november 2007 waren er bijna een kwart minder begonnen

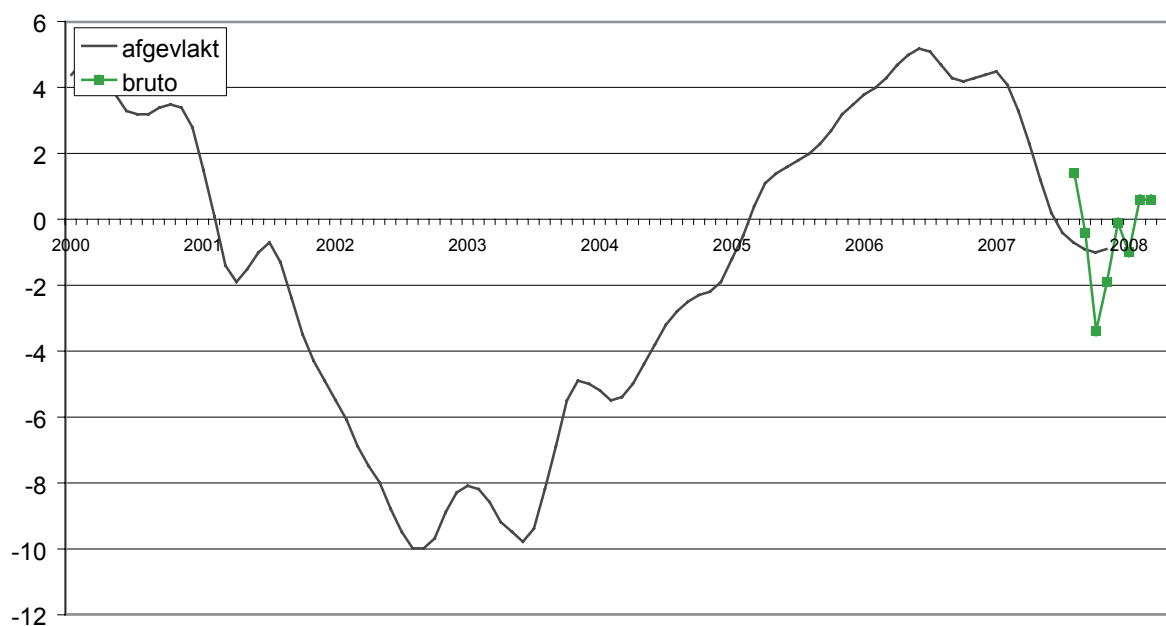
woningen dan tijdens dezelfde periode van 2006. Van de verbouwingen moet ook niet veel heil verwacht worden (-8,7%). De toekomst oogt niet veel beter: in heel 2007 waren er 13,3% minder vergunde woningen. In het laatste kwartaal van 2007 noteerde de AD Statistiek er 1% minder dan een jaar eerder.

GEZINNEN

De indicator van het Belgische consumentenvertrouwen bevond zich in maart 2008 op een iets hoger peil dan omstreeks de jaarwisseling. De Belgen worden minder pessimistisch over de omgevingsfactoren: de algemene economische situatie en de werkloosheidsontwikkeling worden minder negatief ingeschat. De persoonlijke financiële situatie en het spaarvermogen temperen een te groot optimisme.

Het FPB voorziet dat het reële beschikbare

GRAFIEK 5: CONJUNCTUURCURVE BOUW
VLAAMSE GEWEST
BRON: NBB

inkomen van de Belgen in 2008 met 1,3% zou toenemen. Dit is minder dan in 2007 (+ 2,1%) omwille van een geringere toename van de werkgelegenheid, een gematigder loonstijging voor indexering en een hogere inflatie. Toch denkt het FPB dat de particuliere consumptie nog met 1,8% zou aangroeien dankzij een lichte daling van de spaarquote.

ARBEIDSMARKT

Volgens de ‘Snelle ramingen’ van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ) werden er in het derde kwartaal van 2007 1% meer tewerkgestelde werknemers met woonplaats in het Vlaamse Gewest opgetekend dan in tweede trimester van 2007. Ook op jaarbasis nam hun aantal toe met 1,9%. Uit de cijfers van Federgon blijkt dat het aantal gepresteerde uren **uitzendarbeid** (seizoensgezuiverd) nauwelijks toenam (+0,1%) in het vierde kwartaal van 2007 in vergelijking met het voorgaande trimester. De uitzendsector kende wel een aangroei van de activiteiten met 3,8% ten opzichte van het laatste kwartaal in 2006.

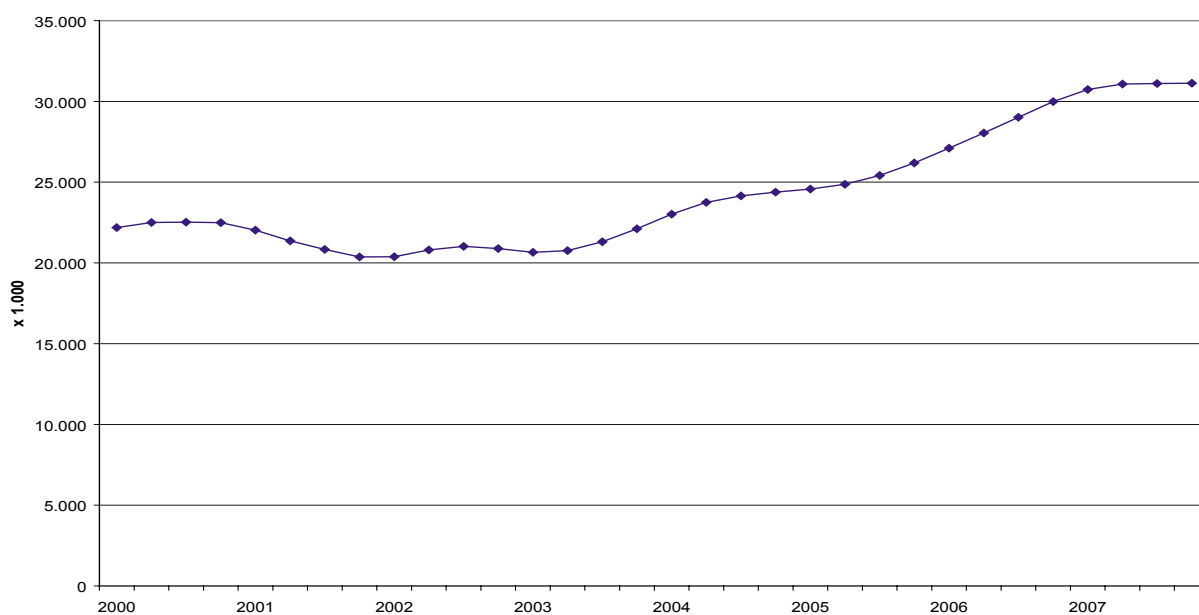
De Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) ontving 21.928 **vacatures** (Normaal Economisch Circuit zonder interim) in maart 2008. Dat zijn er 13,1% minder dan de maand voordien. Ook in vergelijking met maart 2007 daalde het aantal ontvangen werkaanbiedingen met 17,3%. De afkoeling van de conjunctuur begint zich ook te uiten in de werkloosheidsstatistieken. Het aantal **niet-werkende werkzoekenden** (NWWZ) blijft dalen in Vlaanderen, maar evenwel aan een steeds trager tempo. Eind maart

2008 werden er nog 161.914 NWWZ geteld, dat zijn er 9,1% minder dan een jaar terug. Ook op maandbasis viel er een verlaging te noteren (-1,5%). Zoals in de voorbije periode verminderde de jaar-op-jaar werkloosheid bij de vrouwen (-10,4%) sneller dan bij de mannen (-7,5%). Toch blijven de vrouwelijke werkzoekenden een numeriek overwicht behouden: in vergelijking met februari 2008 waren er minder werkzoekende mannen (-1,7%) dan vrouwen (-1,1%).

Op jaarbasis is het voornamelijk de groep van de **25- tot 50-jarigen** (-12,5%) die minder werkloos zijn en niet zozeer de jongere werkzoekenden (-8,7%) en de werkzoekende vijftigplussers (-2%). Dat de afname bij deze laatste categorie blijft aanhouden is zonder meer goed nieuws. Opmerkelijk is dat het aantal **kortdurige werkzoekenden** (< 1 jaar) in maart 2008 voor het eerst sinds lang toeneemt, zij het in geringe mate (+0,8% tegenover maart 2007). Dit is volgens de VDAB te wijten aan de verandering op vlak van registratie van respectievelijk de deeltijds lerenden/werkenden en de bruggepensioneerden. Maar ook de economische groeivertraging speelt een rol. Bij de personen die langer dan één jaar op zoek zijn naar werk, is het effect van de gewijzigde registratie nog niet doorgedrongen. Deze langdurige werkzoekenden zien hun aantal aanzienlijk afslanken (-18,8% op jaarbasis). Eind maart 2008 komt de Vlaamse **werkloosheidsgraad** op 5,7%. De verhouding tussen het aantal werkzoekenden en de beroepsbevolking duikt hiermee naar een lager niveau ten opzichte van maart 2007 (-0,7 procentpunt) én tegenover februari 2008 (-0,1 procentpunt). Zowel de mannelijke als de vrouwelijke werkloosheidsgraad brokkelde verder af en komt te liggen op respectievelijk 4,9% en 6,6% in maart 2008.

**GRAFIEK 6: AANTAL GEPRESTEERDE UREN
UITZENDARBEID (SEIZOENSGEZUIVERD)**

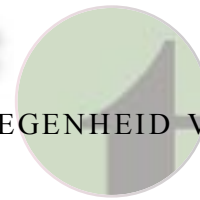
BRON: FEDERGON

**GRAFIEK 7: EVOLUTIE VAN HET AANTAL NIET-
WERKENDE WERKZOEKENDEN OP JAARBASIS
(ABSOLUTE VERSCHIL T MINUS T-12)**

BRON: VDAB

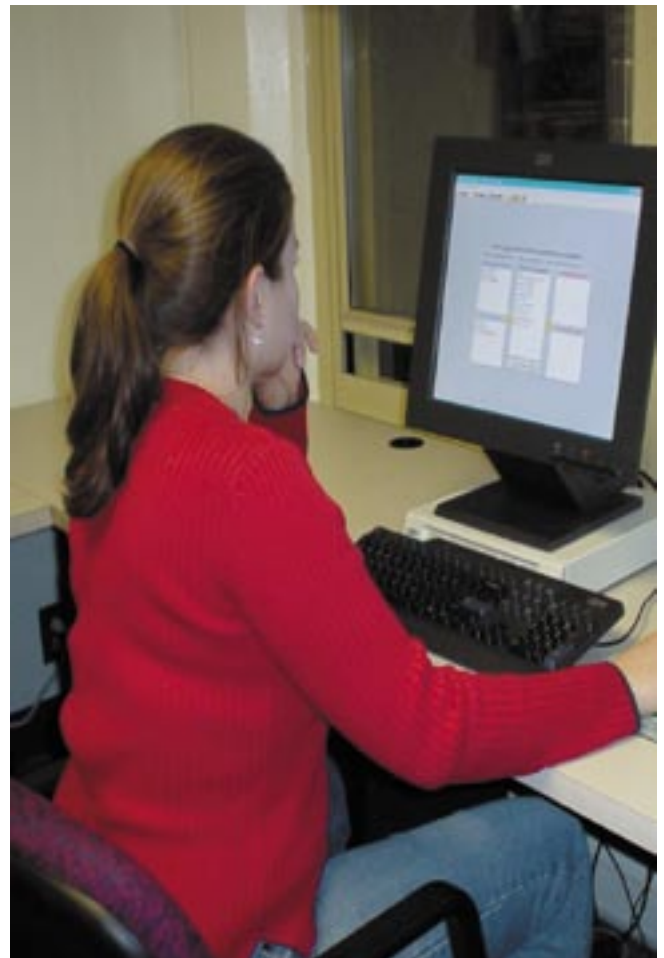

DE LOONTREKKENDE EN ZELFSTANDIGE WERKGELEGENHEID VOLGENS DE REGIONALE REKENINGEN

INLEIDING

De regionale rekeningen die volgens het ESR95-stelsel opgemaakt worden door het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) voorzien niet enkel in monetaire aggregaten zoals de bruto toegevoegde waarde, het BBP of de loonsom. Ook is er aandacht voor werkgelegenheidsindicatoren. Hier komt het verloop van de totale Vlaamse werkgelegenheid aan bod, onderverdeeld in loontrekkende en zelfstandige werkgelegenheid. Het INR baseert zich voor de opmaak van die aggregaten op het basismateriaal van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ), de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid van de Provinciale en Plaatselijke Overheidsdiensten (RSZPPO) en de Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen (RSVZ). Het INR past deze data aan om tegemoet te komen aan de voorschriften van het ESR95 zodat de nationale en regionale rekeningen vergelijkbaar zijn tussen de landen van de EU. Voor de berekening van de bezoldigde werkgelegenheid bestaat een voorname aanpassing hierin dat het aantal jobs wordt omgezet in aantal personen (door toewijzing van een persoon aan die job waar hij / zij het grootste aantal uren werkt, in voorkomend geval). Verder wordt de tewerkstelling van ondernemingen met vestigingen in meerdere arrondissementen omgerekend volgens het vestigingenbestand van de RSZ. De

data voor het laatste jaar worden eerst in voorlopige vorm vrijgegeven omdat nog niet alle informatie beschikbaar is. Bij de zelfstandigen worden de RSVZ-gegevens naar bedrijfstak toegewezen volgens BTW-gegevens, indien voorhanden. In de mate van het mogelijke worden de zelfstandigen toegerekend aan de regio waar de beroepsbezigheid wordt uitgeoefend.

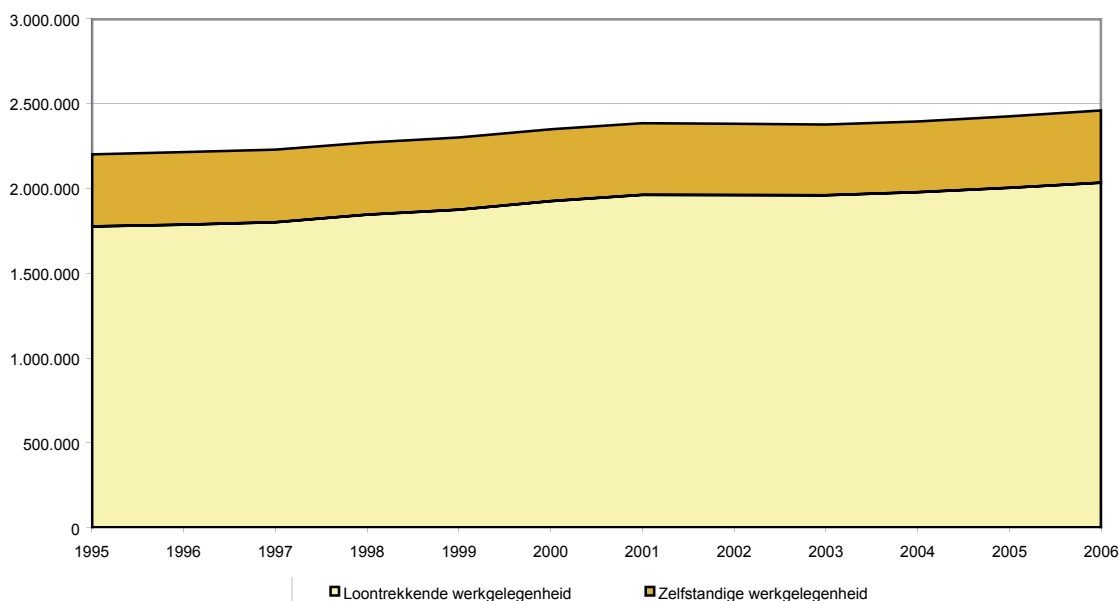
EVOLUTIE

De regionale rekeningen volgens ESR95 nemen een aanvang in het jaar 1995. De recentste data hebben betrekking op 2006. In dat jaar bedroeg de totale werkgelegenheid in het Vlaamse Gewest 2.463.000 personen. Welgeteld 82,7% hiervan bestaat uit bezoldigde personen (2.036.000 in aantal). Het aantal zelfstandigen bedroeg dan 427.000. Tussen 1995 en 2006 nam de totale werkgelegenheid met 260.000 eenheden toe, of + 11,8%. Deze toename komt vrijwel uitsluitend op naam van de bezoldigde tewerkstelling (+ 258.000). Het aantal zelfstandigen groeide over deze periode slechts met goed 2.000 eenheden. Dat betekent dat het aandeel

van de zelfstandigen in de totale werkgelegenheid met 2 procentpunt teruggevallen is tussen 1995 en 2006.

GRAFIEK 8: EVOLUTIE VAN DE
LOONTREKKENDE EN ZELFSTANDIGE
WERKGELEGENHEID IN HET VLAAMSE GEWEST
BRON: INR, VERWERKING SVR

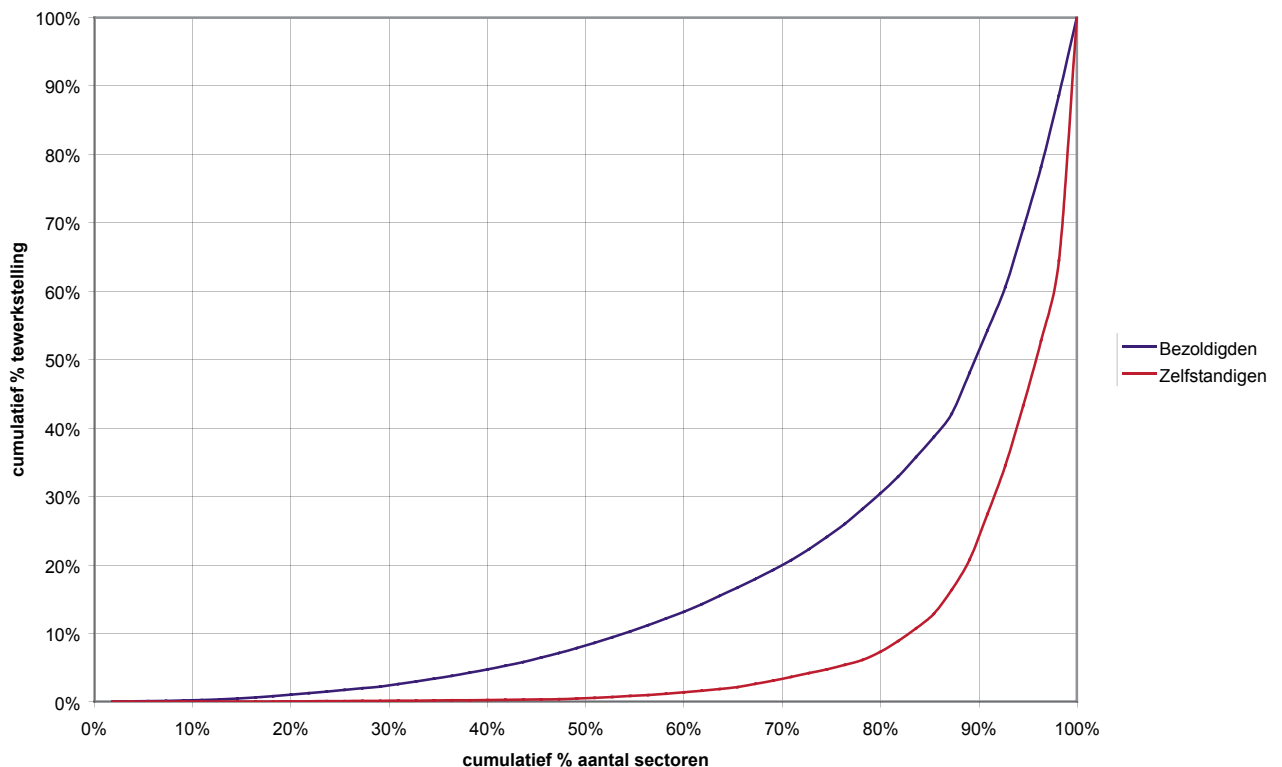
BEDRIJFSTAKKEN

De spreiding van de tewerkstelling is groter bij de bezoldigden dan bij de zelfstandigen. De top drie van de belangrijkste sectoren is bij de bezoldigden goed voor 30,9% van de tewerkstelling anno 2006. Bij de zelfstandigen is dit reeds 56,7%. Voor de top vijf zijn de cijfers respectievelijk 45,8% en 72,6%.

De belangrijkste bedrijfstakken bij de bezoldigde tewerkstelling zijn gezondheidszorg en maatschappelijke diensten (11,9%), gevolgd door de zakelijke diensten (10,5%). Vlak erna komen onderwijs en openbaar bestuur. In derde orde (circa 6% of meer) komen groot- en kleinhandel en de bouwsector. De overige

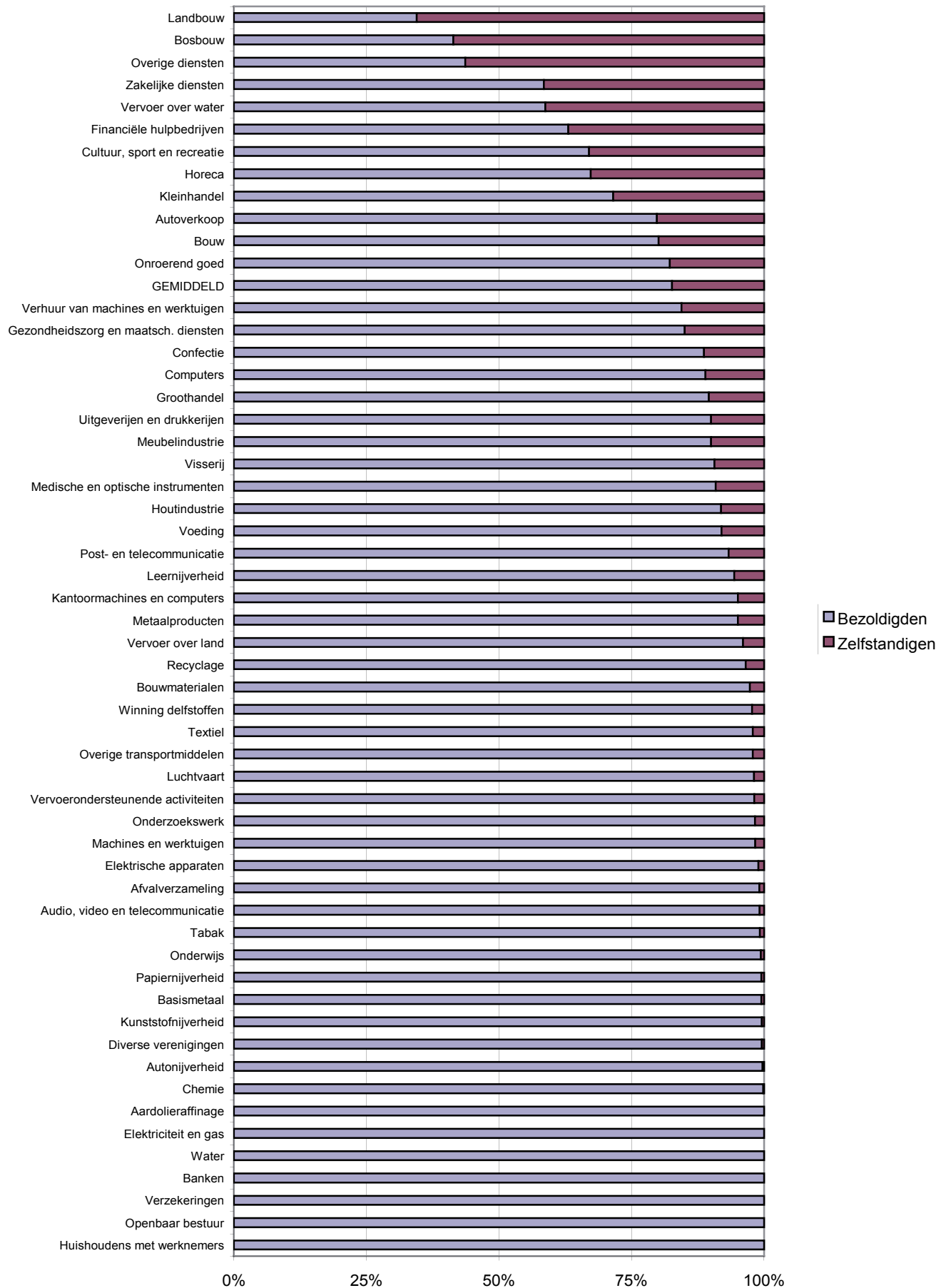
bedrijfstakken maken minder dan 5% uit van de totale bezoldigde tewerkstelling. Bij de zelfstandigen zijn de zakelijke diensten met 35,5% absoluut de belangrijkste sector. De kleinhandel staat hier op de tweede plaats (11,7%), gevolgd door de gezondheidszorg en maatschappelijke diensten (9,5%). Bij de zelfstandigen vinden we de landbouw op de vierde plaats terug (8,8%). De bouw en de horeca vervolledigen de top van bedrijfstakken met een aandeel van meer dan 5%.

GRAFIEK 9: LORENZ-CURVE
BRON: INR, VERWERKING SVR

GRAFIEK 10: VERHOUDING BEZOLDIGDEN / ZELFSTANDIGEN IN 2006

BRON: INR, VERWERKING SVR

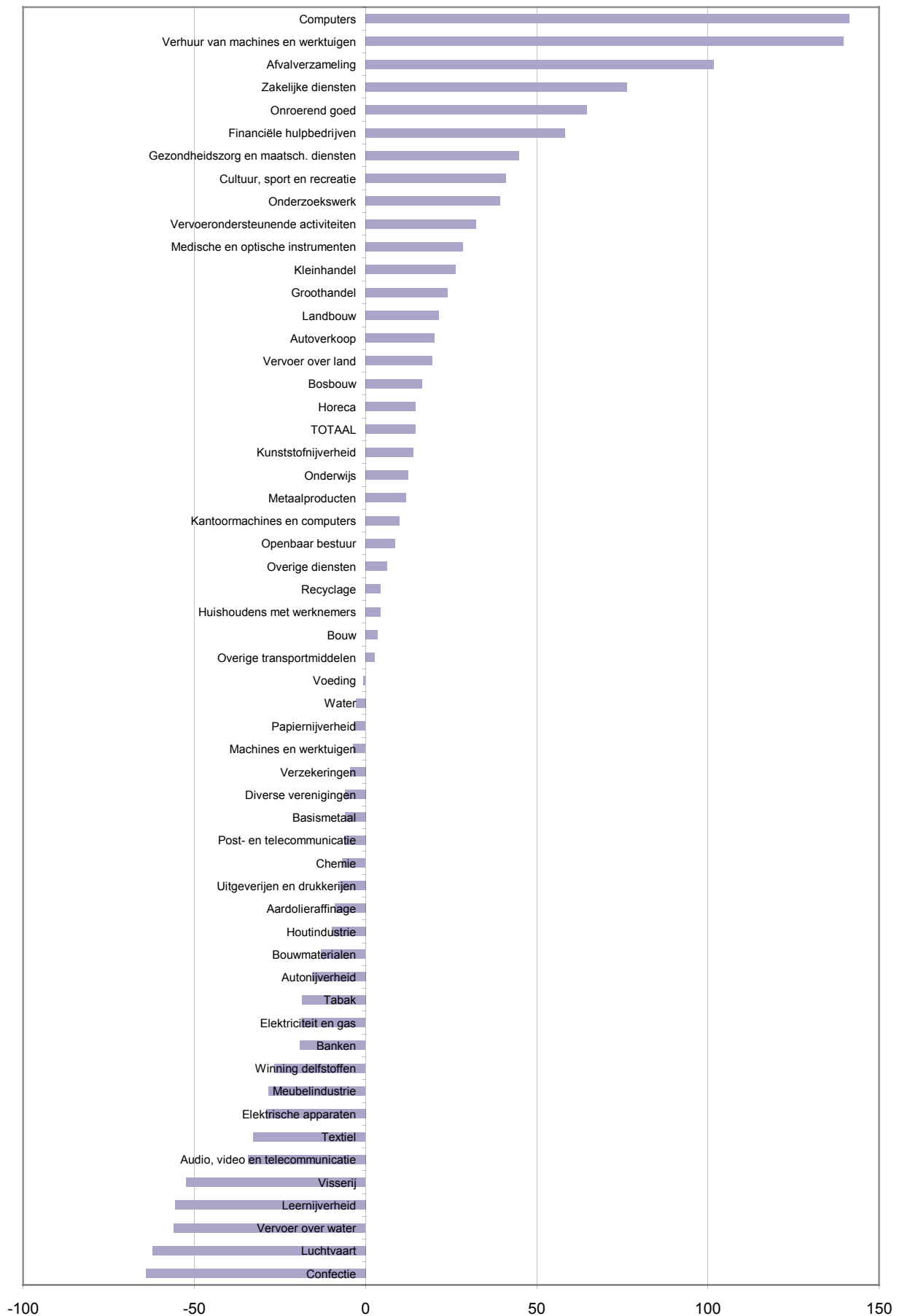
Zelfstandigen zijn dominant aanwezig in sommige bedrijfstakken en in andere zijn zij geheel afwezig. In de landbouw, bosbouw en in de overige diensten vormen zelfstandigen de meerderheid in 2006. In de omvangrijke sector van de zakelijke diensten zijn zij goed voor een aandeel van 41,5%. Verder zijn zelfstandigen ook goed vertegenwoordigd in het vervoer over water (41,2%) en de financiële hulpbedrijven (36,9%). In 22 van de 56 beschouwde bedrijfstakken maakt de zelfstandige werkgelegenheid minder dan 2% uit van de totale werkgelegenheid. Meestal gaat het om industriële sectoren. In zeven bedrijfstakken zijn de zelfstandigen zelfs volledig afwezig. De voornaamste daarvan is het openbaar bestuur. De belangrijkste groeisectoren tussen 1995 en 2006 op basis van de bezoldigde tewerkstelling zijn de computers, verhuur van machines en werktuigen en afvalverzameling. Deze sectoren zagen hun tewerkstelling meer dan verdubbelen over de beschouwde periode. De zakelijke diensten expandeerden met goed driekwart. In absolute cijfers is deze sector alleen al goed voor 36% van de aangroei van de bezoldigde werkgelegenheid. Het onroerend goed en de financiële hulpbedrijven vervolledigen het lijstje van sectoren die hun tewerkstelling minstens met de helft zagen aangroeien tussen 1995 en 2006. Het zijn uitsluitend tertiaire sectoren die de sterkste groei neerzetten. De groot- en kleinhandel kenden een groei van de tewerkstelling met een kwart. Onderwijs en openbaar bestuur vermeerderden hun effectief met om en bij 10%. De bouwsector groeide met 3,5%. Een aantal bedrijfstakken deden het slecht tussen 1995 en 2006. In de confectie en de luchtvaart kromp de bezoldigde tewerkstelling tot respectievelijk 35,8% en 37,8% van hun niveau in 1995. Het vervoer over water en de leernijverheid kenden eveneens een belangrijke terugloop.

Het zijn voornamelijk industriële sectoren die met een terugloop van de bezoldigde tewerkstelling hadden af te rekenen. De voornaamste zijn de textiel, de autonijverheid en in mindere mate de chemie. Opmerkelijk is dat de tewerkstelling in de voedingsnijverheid – relatief belangrijk in het Vlaamse economische weefsel – vrijwel op peil bleef.

Bij de zelfstandigen kenden de sectoren van de computers en de post- en telecommunicatie meer dan een verdubbeling van de tewerkstelling tussen 1995 en 2006. Belangrijk is echter de evolutie in de zakelijke diensten – toch de voornaamste sector bij de zelfstandigen. Deze bedrijfstak noteerde een aangroei van het aantal zelfstandigen met 47.900 eenheden. Dit staat in contrast met de evolutie in het totaal exclusief de zakelijke diensten, die een met daling van 45.800 eenheden te maken had. Kortom de zakelijke diensten hielden de zelfstandige tewerkstelling over de beschouwde periode op peil. Vermeldenswaard zijn verder nog de vrij forse terugloop in de landbouw (- 33,7%) en de daling in groot- en kleinhandel met elk een kwart (in tegenstelling tot de bezoldigde tewerkstelling). De financiële hulpbedrijven en de confectie zagen het aantal zelfstandigen bijna gehalveerd.

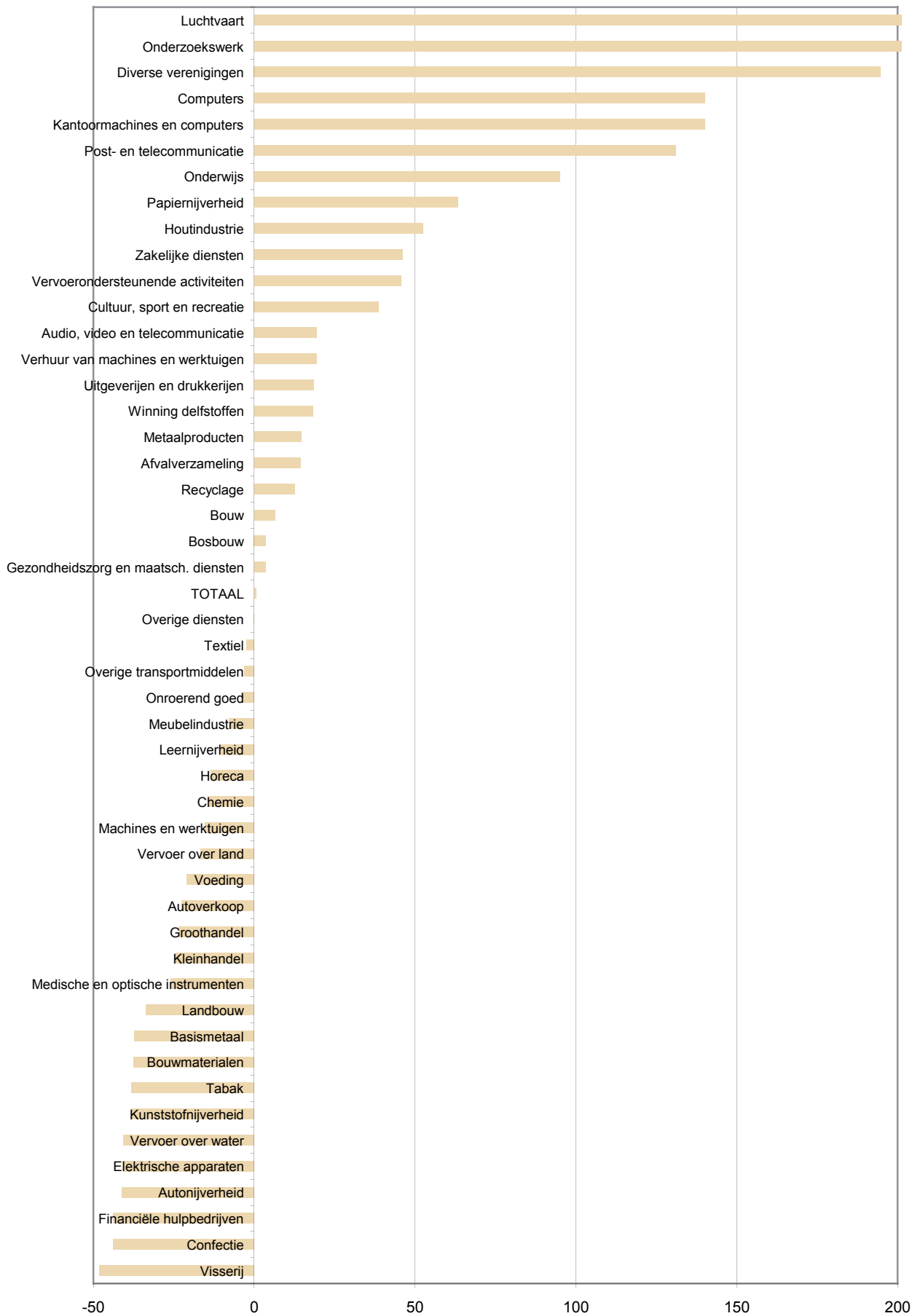
GRAFIEK 11: SGROEI VAN DE BEZOLDIGDE TEWERKSTELLING PER BEDRIJFSTAK TUSSEN 1995 EN 2006 (IN %)

BRON: INR, BEWERKING SVR

GRAFIEK 12: GROEI VAN DE ZELFSTANDIGE TEWERKSTELLING PER BEDRIJFSTAK TUSSEN 1995 EN 2006 (IN %)

BRON: INR, BEWERKING SVR

Bijlage: De Vlaamse conjunctuurindicator in april 2008

VERLOOP

De conjunctuurindicator is een maat voor het aandeel economische reeksen in Vlaanderen dat een stijgende trend optekent.

De Vlaamse conjunctuurindicator bereikt voor april 2008 een waarde van 58 (op een schaal van 0 tot 100). Na een piekje in september 2007 (61), daalde de indicator onafgebroken tot 25 in de maand maart 2008. Daarna herstelt hij zich. Wat deze laatste drie maanden betreft, gaat het echter om een voorlopig resultaat dat later door meer onderliggende reeksen zal moeten worden gestaafd.

ONDERLIGGENDE FACTOREN

Het vooruitzicht voor de vraag evolueert positief wat de consumptiegoederen betreft. In de sector van de halffabricaten en de investeringsgoederen blijven de vooruitzichten echter somber. Het aantal openstaande vacatures herstelt zich. Dit wordt weerspiegeld in de eerder positieve ondernemersvooruitzichten voor de werkgelegenheid in de sector van de halffabricaten. De uitvoer naar Amerika en Azië evolueert nog altijd negatief.

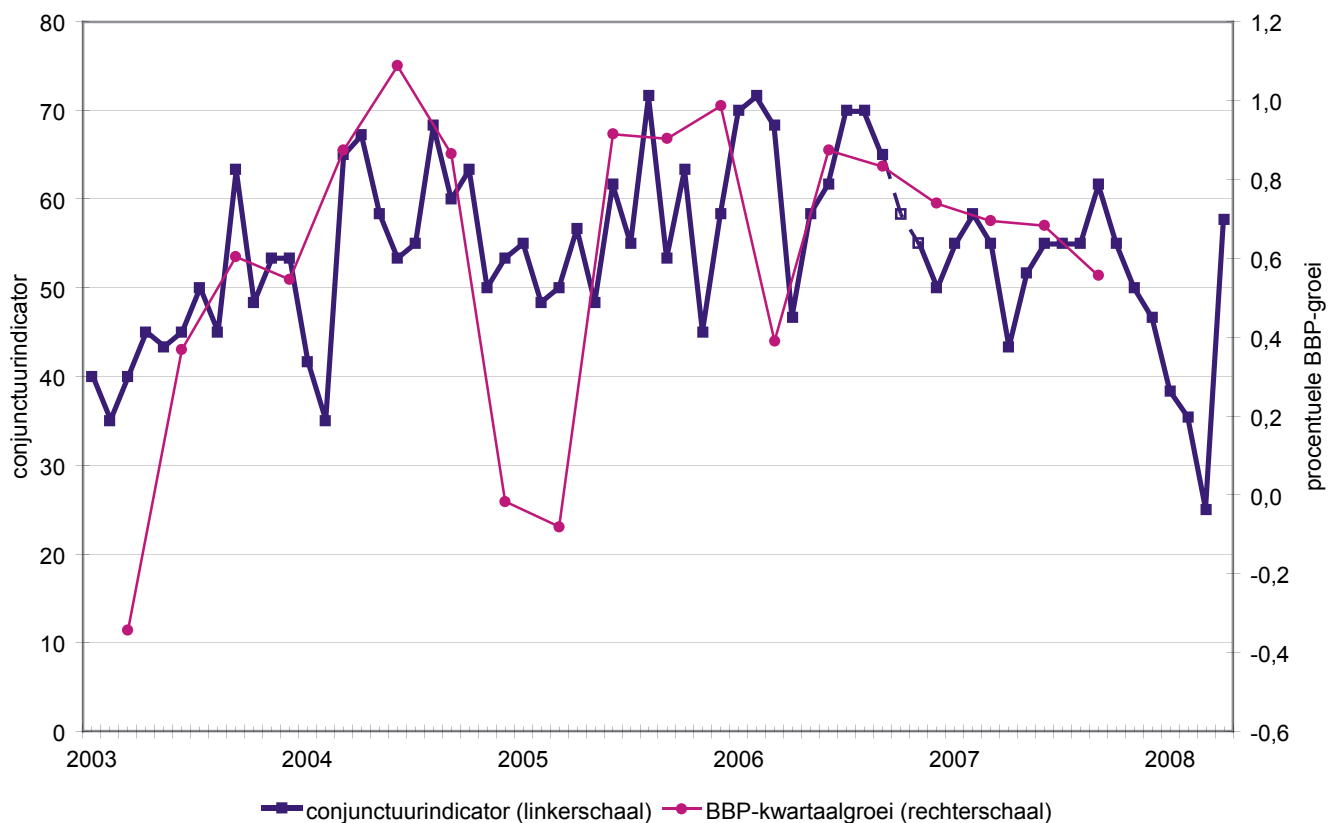
Maand	Getalwaarden (begrepen tussen 0 en 100)
juli 2007	55,00
augustus 2007	55,00
september 2007	61,67
oktober 2007	55,00
november 2007	50,00
december 2007	46,67
januari 2008	38,33
februari 2008	35,42
maart 2008	25,00
april 2008	57,69

INFORMATIE

De Vlaamse conjunctuurindicator (diffusie-index) is samengesteld uit een aantal onderliggende reeksen die elk een partieel beeld geven van de Vlaamse conjunctuur. Deze reeksen worden gekozen op basis van hun relevantie voor conjunctuuranalyse en omwille van hun voorlopend of samenvallend verloop met het BBP. Vooraleer ze opgenomen worden in de conjunctuurindicator worden ze ontdaan van kalender- en seizoeninvloeden. Voor de constructie van de indicator

wordt eerst nagegaan hoeveel van deze onderliggende reeksen stijgen (gewicht = 1), gelijk blijven (gewicht = 0,5) en dalen (gewicht = 0). De som van deze waarden wordt opgeteld en uitgedrukt in procent van het aantal reeksen. De Vlaamse conjunctuurindicator blijkt bovendien twee maanden voor te lopen op de economische activiteit. Dat wil zeggen dat de waarde die berekend werd voor april gebaseerd is op informatie van gegevens van februari.

VLAAMSE CONJUNCTUURINDICATOR

De *prognose van het Vlaamse BBP* komt als volgt tot stand: eerst wordt gezocht naar reeksen die correleren met de evolutie van het Vlaamse BBP (industriële productie, conjunctuurcurve verwerkende nijverheid, Belgisch BBP, BBP buurlanden). Er worden een aantal regressies uitgevoerd van deze reeksen op het Vlaamse BBP om na te gaan welke de beste 'fit' is.

Vervolgens worden de reeksen 'vooruitberekend' aan de hand van ARIMA-prognoses. Voor het Belgische BBP worden de prognoses van een aantal instituten genomen. De bekomen waarden worden in het model ingebracht om aldus te resulteren in een schatting van de groei van het Vlaamse BBP voor het huidige jaar.

De *conjunctuurenquêtes van de Nationale Bank van België* bij de ondernemingen worden maandelijks uitgevoerd. Deze omvatten op regionaal vlak een aantal vragen bij de bedrijven uit industrie, handel en bouw over het verloop van de activiteit en de vooruitzichten. Zij zijn een belangrijke, en vooral actuele graadmeter van de conjunctuur.

Het *indexcijfer van de industriële productie* is een index die opgesteld wordt door de Algemene Directie Statistiek op basis van enquêtes bij de ondernemingen; de oorspronkelijke reeks wordt verbeterd voor de ongelijke duur van de maanden, seizoengezuiverd en

afgevlakt om de trend te kunnen afleiden. Door het invoeren van het Prodcom-systeem voor de maandstatistieken van de industriële productie zijn er, vanaf januari 1994, belangrijke wijzigingen inzake methodologie en resultaten.

De *capaciteitsbezettingsgraad* in de industrie wordt berekend door de NBB en geeft aan welk percentage van het geïnstalleerde productievermogen effectief wordt aangewend. De basisgegevens werden seizoengezuiverd om dan de trend te kunnen bepalen.

De statistiek van de *faillissementen, oprichtingen en stopzettingen* is afkomstig van Graydon Belgium NV. Deze registreert de gegevens bij de rechtbanken van Koophandel. Het telmoment is het ogenblik dat een vonnis geveld wordt (en niet het ogenblik waarop het vonnis gepubliceerd wordt in het Belgisch Staatsblad).

De *uitvoer van goederen* wordt berekend door het Instituut voor de Nationale Rekeningen. Deze regionaliseert nationale gegevens op basis van de postcode van de respondenten. De gegevens van multiregionale ondernemingen worden gecorrigeerd door in een enquête te peilen naar de regionale oorsprong van de uitvoer.

Het *consumentenvertrouwen* is gebaseerd op een maandelijks enquête van de Nationale Bank van België. De indicator is het gemiddelde van de antwoorden

op vier vragen (uit een langere reeks). Deze hebben betrekking op de economische situatie in België, de toestand van de werkloosheid en op de eigen financiële situatie en het spaarvermogen. Recent financiert de Studiedienst van de Vlaamse Regering ook dit onderzoek op Vlaams vlak. Pas binnen enkele jaren zal dit resulteren in een analyseerbare reeks.

De *inschrijvingen van personenwagens* zijn afkomstig van Febiac. Deze omvatten ook de personenwagens voor dubbel gebruik. De transit van motorvoertuigen is niet inbegrepen (diplomatieke nummerplaten, executieve nummerplaten, tijdelijke nummerplaten).

De *werkzoekenden met werkloosheidsuitkeringsaanvraag (WZUA)*: de volledig werklozen die niet gebonden zijn door een arbeidsovereenkomst en die werkloosheids- of wachtuitkeringen genieten, en bovendien zijn ingeschreven als werkzoekende voor een voltijdse betrekking. De oudere niet meer ingeschreven WZUA's zijn hier niet inbegrepen.

De *langdurige WZUA's*: WZUA's met een inactiviteitsduur van 2 jaar en meer, exclusief de oudere WZUA's die niet meer ingeschreven zijn.

Niet-werkende werkzoekenden (NWWZ of werkloosheid volgens EU-definitie): WZUA's (exclusief ouderen), jonge werknemers in wachttijd

(schoolverlaters), niet-werkende werkzoekenden die ingeschreven zijn.

Uitzendarbeid : gepresteerde uren uitzendarbeid (seizoengezuiverd) door arbeiders en bedienden; geëxtrapoleerde gegevens op basis van een enquête uitgevoerd door de beroepsvereniging der uitzendkantoren Federgon.

Werkaanbiedingen: door de VDAB ontvangen en vervulde werkaanbiedingen in het normaal economisch circuit. Niet alle werkaanbiedingen verlopen via de VDAB.

**PUBLICATIES VAN DE
STUDIEDIENST VAN DE
VLAAMSE REGERING**

VRIND

(Vlaamse Regionale Indicatoren) geeft jaarlijks aan de hand van cijferreeksen een concreet beeld van wat de Vlaamse overheid doet, op welke terreinen zij actief is en welke resultaten per domein zij behaalt. Het VRIND-rapport 2007 is beschikbaar en kan besteld worden via de website <http://publicaties.vlaanderen.be>.

VLAANDEREN IN CIJFERS

is een vouwfolder met de voornaamste socio-

economische data over Vlaanderen en haar provincies. Deze vouwfolder is gratis verkrijgbaar bij de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

CONJUNCTUURNOTA VOOR VLAANDEREN

verschijnt per semester en geeft actuele informatie over de Vlaamse conjunctuurindicatoren, naast een situering in een ruimere, internationale context. U kan gratis een gedrukte versie bekomen bij de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

SVR-TECHNISCHE NOTA's beschrijven het proces van de survey voor sociaal-culturele verschuivingen en andere primaire dataverzamelingen, geven uitleg bij het gebruik van statistische technieken en spelen in op veel gestelde adviesvragen.

SVR-RAPPORTEN

vertrekken van een beleidsrelevante probleemstelling en zoeken naar verklaringen voor bepaalde fenomenen en ontwikkelingen op basis van literatuuronderzoek en analyse van een of meerdere bronnen. De artikels sluiten af met aandachtspunten voor het beleid

SVR-STUDIES

zijn ruimer van opzet en benaderen een thema vanuit meerdere invalshoeken. Vaak werken meerdere auteurs mee, ieder vanuit zijn specialiteit. Onder deze noemer valt ook het congresboek Vlaanderen gepeild dat tweejaarlijks wordt uitgegeven naar

aanleiding van een studiedag waaraan meerdere Vlaamse universiteiten meewerken. De artikels hieruit zijn gebaseerd op de resultaten van de survey naar sociaal-culturele verschuivingen in houdingen, gedragingen van Vlamingen t.a.v. maatschappelijke thema's.

Alle SVR - publicaties zijn in pdf-formaat downloadbaar op de website 'Vlaamse statistieken onder de rubriek "Publicaties". Voor meer info kunt u terecht op het telefoonnummer 02/553.57.84.

**DE SITE VAN DE
STUDIEDIENST VAN DE
VLAAMSE REGERING**

De site van de Studiedienst van de Vlaamse Regering.

www.vlaanderen.be/APS

bevat een schat aan Vlaamse overheidsstatistieken. Deze site is een ideaal startpunt voor wie in de openbare statistiek een eigen weg zoekt. De website biedt zowel volledige cijferreeksen, toegang tot databestanden, als meer achtergrondinformatie over de thema's die in bovenvermelde publicaties aan bod komen.

Studiedienst van de Vlaamse Regering

<p>Beleidskern Cijfer, alle Vlaamse studenten krijgen toegang tot een kwalitatief hoog niveau. Persoonlijke en culturele verschillen zijn niet belemmerend voor de toelating tot de studie. De Vlaamse Hogeschool voor de Arbeid (VHA) is de enige Hogeschool met een focus op arbeidsmarktgerichte opleidingen. Het Vlaamse Hogeschoolsysteem is een kwaliteitsvol en (erfgoed) onderwijs systeem.</p>	<p>Beleidsdoelstelling Het Vlaamse Hogeschoolsysteem moet de Vlaamse arbeidsmarkt van de toekomstige arbeidskrachten voorzien.</p>
<p>Beleidsdoelstelling Het Vlaamse Hogeschoolsysteem moet de Vlaamse arbeidsmarkt van de toekomstige arbeidskrachten voorzien.</p>	<p>Beleidsdoelstelling Het Vlaamse Hogeschoolsysteem moet de Vlaamse arbeidsmarkt van de toekomstige arbeidskrachten voorzien.</p>
<p>Beleidsdoelstelling Het Vlaamse Hogeschoolsysteem moet de Vlaamse arbeidsmarkt van de toekomstige arbeidskrachten voorzien.</p>	<p>Beleidsdoelstelling Het Vlaamse Hogeschoolsysteem moet de Vlaamse arbeidsmarkt van de toekomstige arbeidskrachten voorzien.</p>

Nieuwsberichten

Het Vlaamse OCMW rapport 2017
 Het Vlaamse OCMW rapport 2017 is uitgebracht. Het rapport behandelt de situatie van de OCMW's in België en Nederland.

Staatshoofd gekroond als gekonink van België
 De koninklijke kroon is op zaterdag 21 april in de Kathedraal van Brussel op het hoofd van de koninklijke kroon geplaatst.

Officiële arbeidsenquête: België onder de loep in 2017
 De Vlaamse Arbeidsenquête 2017 is uitgebracht. Het rapport geeft inzicht in de situatie van de arbeidsmarkt in België.

De arbeidsmarkt van morgen: wat een kansrijke toekomst is voor België
 De Vlaamse Arbeidsenquête 2017 is uitgebracht. Het rapport geeft inzicht in de situatie van de arbeidsmarkt in België.

Nieuw Vlaams volksrecht moet aantrekkelijker worden
 De Vlaamse Arbeidsenquête 2017 is uitgebracht. Het rapport geeft inzicht in de situatie van de arbeidsmarkt in België.

Team van de Vlaamse Arbeidsenquête

Info
 Info over de Vlaamse Arbeidsenquête

Werk
 Samenwerkend
 Zieken

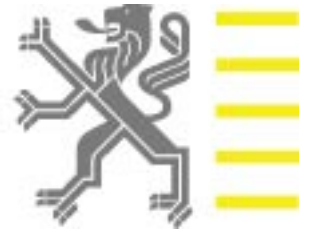
Publicaties
 Externale publicaties

Van de Vlaamse Arbeidsenquête
 Van de Vlaamse Arbeidsenquête

CBGS
 Algeheel Centrum voor de Vlaamse Arbeidsenquête

CBGS
 Algeheel Centrum voor de Vlaamse Arbeidsenquête

Vlaamse overheid

Samenstelling:
Studiedienst van de Vlaamse Regering
Thierry Vergeynst
Dirk Festraets
Myriam Vanweddingen

Eindredactie: Thierry Vergeynst
e-mail :
thierry.vergeynst@dar.vlaanderen.be

Technische ondersteuning :
Guy De Smet

Verantwoordelijke uitgever:
Josée Lemaître
Directeur-generaal
Boudewijnlaan 30
1000 Brussel

Grafische vormgeving brochure:
Guy De Smet

Grafische vormgeving cover:
Afdeling Communicatie
Patricia Vandichel

Uitgave: halfjaarlijks